1923 *Azərbaycanın özü qədər əbədi* 2018

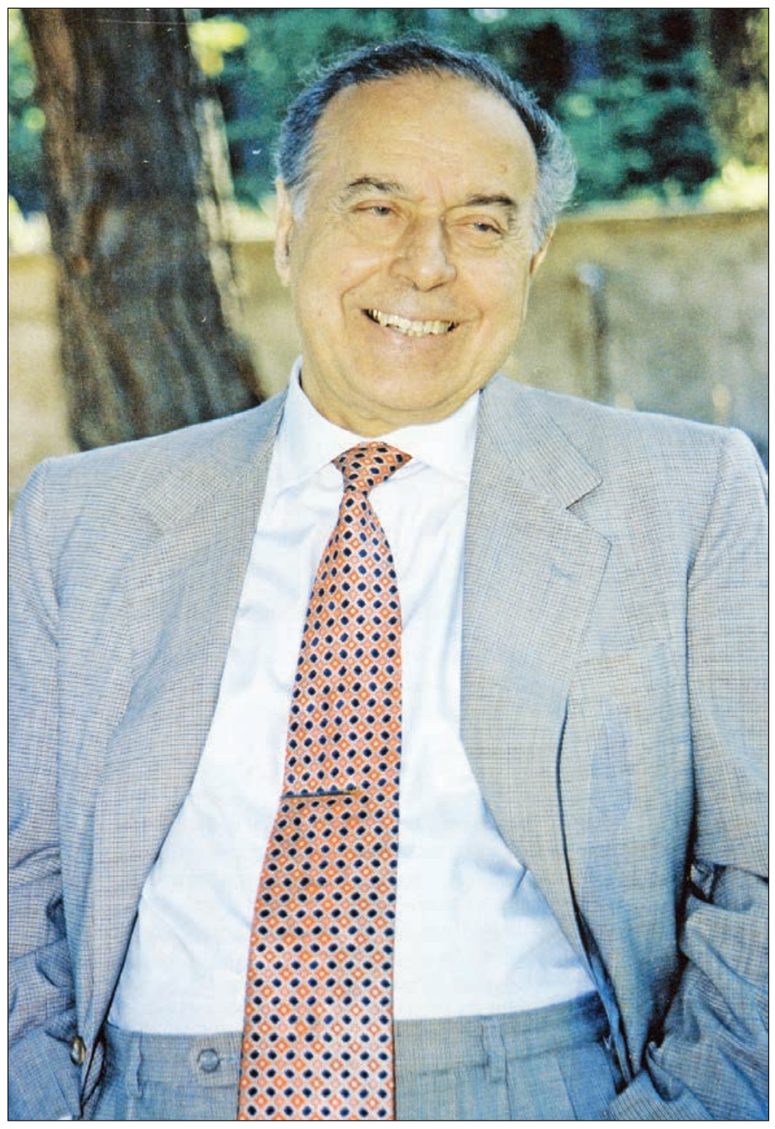

Tarix yaradan lider

İnsan var ki, adı tarixə yazılır, insan da var ki, tarix yaradır. Ümummilli lider Heydər Əliyev, sözün əsl mənasında, tarix yaradan bir şəxsiyyətdir. Bəlkə də elə bu səbəbdəndir ki, insan onun barəsində nəsə fikirləşəndə keçmiş zamanda deyil, qeyri-ixtiyari olaraq indiki zamanda yazır. Çünki Azərbaycan dövlətinə, onun sosial, iqtisadi, siyasi, mədəni, bir sözlə, bütün sahələrdə Heydər Əliyev dühasının vurduğu möhürü, müəyyənləşdirdiyi yolu görürsən.

Ulu öndər Azərbaycanı azərbaycanlıların ixtiyarına verən və Azərbaycan xalqı "öz taleyinin sahibidir" - deyən ilk böyük dövlət xadimidir. Ümummilli dəyərləri ideoloji baxımdan ilk dəfə təsbit edən şəxsiyyətdir Heydər Əliyev. Zaman keçdikcə Heydər Əliyev şəxsiyyətinin böyüklüyü və əzəməti, onun xalqı naminə gördüyü xilaskarlıq və quruculuq işlərinin möhtəşəmliyi daha aydın görünür. Məhz ulu öndərin rəhbərliyi altında həyata keçirilən məqsədyönlü və müdrik dövlətçilik siyasəti nəticəsində Azərbaycan dünya birliyində öz layiqli yerini tutub.

1969-cu ildə Heydər Əliyevin respublika rəhbərliyinə gəlişindən sonra Azərbaycanın ictimai-siyasi, sosial-iqtisadi, mənəvi-mədəni həyatında köklü dəyişikliklərin əsası qoyuldu. Öz miqyasına görə həmin dəyişikliklər Azərbaycanın müasir inkişaf tarixinin ən dolğun səhifələrini təşkil edir. Ümummilli liderin respublikaya rəhbərliyinin birinci dövründə gördüyü işlər sonralar müstəqil Azərbaycanın iqtisadi bazasının formalaşdırılması və inkişafında müstəsna rol oynamışdır. Möhtərəm Prezident İlham Əliyevin dediyi kimi, "ölkəmizin müstəqilliyinin və dünya iqtisadiyyatına dərin inteqrasiyası proseslərinin hazırkı möhkəm təməli Heydər Əliyev tərəfindən yaradılmış potensiala əsaslanır".

Ölkə iqtisadiyyatının, onun sosial həyatının istər ötən əsrin 70-80-ci illərindəki, istərsə də müstəqillik dövründəki dinamik inkişafı bir çox mühüm amillərlə yanaşı, elektrik enerjisi sisteminə də sirayət edir. Elektrik energetikasında sürətli inkişafı təmin etmək məqsədilə hələ 1970-80-ci illərdə təxirəsalınmaz tədbirlər həyata keçirildi, bir sıra irimiqyaslı layihələr reallaşdırıldı. Məhz həmin illərdə Heydər Əliyev respublikanın elektrik enerjisinə olan tələbatını yerli imkanlar hesabına ödəməyi qarşıya məqsəd qoyaraq bu istiqamətdə gərgin fəaliyyət göstərdi. Azərbaycanda enerji təhlükəsizliyi sisteminin təməli də məhz həmin illərdə qoyuldu.

Bütün bu işləri görməklə Heydər Əliyev Azərbaycanın bu gününü əvvəlcədən görürdü və hesab edirdi ki, vaxt gələcək, bu işlər müstəqil Azərbaycan dövlətinə və xalqına xidmət edəcək

Həmin dövrdə bir-birinin ardınca yeni elektrik stansiyalarının, yüksək gərginlikli elektrik verilişi xətlərinin və yarımstansiyaların inşa edilib istifadəyə verilməsi respublikanın sənaye potensialının artırılmasında mühüm addım oldu.

1969-cu ilə qədər Azərbaycan elektrik enerjisi idxal edirdisə, 1982-ci ildə artıq ölkəmiz elektrik enerjisi ixrac edən respublikaya çevrildi. Bununla da elektrik enerjisi sahəsində yeni inkişaf mərhələsinin başlanğıcı qoyuldu. Respublikaların maliyyə imkanlarının məhdud olduğu bir dövrdə çox böyük vəsait tələb edən bu irimiqyaslı işlərin görülməsi üçün ittifaq büdcəsindən vəsaitin ayrılmasına nail olmaq həmin dövrdə heç də asan deyildi. Heydər Əliyev 1970-80-ci illərdə energetika sahəsində gördüyü işlər haqqında sonralar belə deyirdi: "Hər dəfə elektrik stansiyası tikilməsi haqqında SSRİ rəhbərliyi qarşısında məsələ qoyarkən mənə deyirdilər ki, SSRİ-də vahid elektrik enerjisi sistemi var və Azərbaycana nə qədər elektrik enerjisi istəyirsiniz verək. Mən deyirdim ki, yox, istəyirəm bizim özümüzünkü olsun. Mən istəyirdim ki, müəyyən sahələrdə biz asılı olmayaq. Bu gün mən iftixar hissi ilə deyə bilərəm ki, Azərbaycan elektrik enerjisi sahəsində asılı deyildir. Özü həmin elektrik stansiyalarında elektrik enerjisi istehsal edir".

Həmin dövrdə Bakı və onun qəsəbələrinin də elektrik təsərrüfatının inkişafında yeni mərhələ başladı. Belə ki, Badamdar, Musabəyov qəsəbələrində, 8-ci kilometrdə, Əhmədli, Günəşli yaşayış massivlərində, Respublika stadionunun ətrafında və s. sahələrdə möhtəşəm tikinti işləri gedirdi. Məhz həmin illərdə Bakı Metropoliteninin yeni stansiyaları, "Gülüstan" sarayı, Respublika Əl Oyunları sarayı, Bakı Dövlət Sirki, "Azərbaycan", "Bakı", "Abşeron" mehmanxanaları, elektrotexnika, elektron və digər sənaye sahələrinin iri müəssisələri istifadəyə verildi. Bütün bunların dayanıqlı enerji təchizatının təmin edilməsi bilavasitə Bakı Şəhər Elektrik Şəbəkəsinin üzərinə düşürdü və demək lazımdır ki, o, bunun öhdəsindən layiqincə gəlirdi.

1970-ci illərdə Sovet İttifaqı ərazisində yüksək gərginlikli elektrik enerjisinə 6 kvt-dan 10 kvt-a məhz Bakıda keçildi və şəbəkənin 220/127 voltdan 380/220 volt gərginliyə keçilməsi təmin edildi. Ümummilli lider Heydər Əliyev hakimiyyətdə olduğu həmin dövrdə respublika iqtisadiyyatının sürətli inkişafına imkan verən və onun gələcəkdə iqtisadi cəhətdən müstəqilliyinə zəmin yaradan bir çox iri müəssisə və obyektlərin, o cümlədən Bakı Məişət Kondisionerləri, Dərin Özüllər və Bakı Yeni Neftayırma zavodlarının tikintisinə nail olundu. Onların da elektrik enerjisi təchizatının təminatı üçün yeni inşa edilmiş 110 kV-luq yarımstansiyalar istismara verildi.

Azərbaycan xalqının ümummili lideri Heydər Əliyevin 1993-cü ildə yenidən siyasi hakimiyyətə qayıdışından sonra ölkədə bütün sahələrdə əsaslı islahatların aparılmasına başlandı. Azərbaycanın enerji sektorunun inkişafına, enerji təhlükəsizliyinə böyük önəm verən ulu öndərin diqqət və qayğısı sayəsində respublikamızın, o cümlədən Bakı şəhərinin elektrik şəbəkəsinin genişləndirilməsi və yenidən qurulması prioritet məsələyə çevrildi. 1990-cı illərdə hər birinin uzunluğu 1,4 kilometr olan 1-ci və 2-ci aeroport ("Qala" və "Suraxanı" yarımstansiyaları arasında hava xəttindən budaqlanma), 1-ci H.Aslanov hava xətləri çəkildi. Bakı ətrafındakı Kürdəxanı, Şağan, Türkan, Zirə, Nardaran qəsəbələrinin enerji təminatını yaxşılaşdırmaq məqsədilə 35 kV-luq yarımstansiyalar, habelə 99, 202, 212, 213, 431 saylı və s. yarımstansiyalar istismara verildi.

Heydər Əliyev xarici ölkələrə rəsmi və işgüzar səfərləri zamanı elektroenergetika təsərrüfatının yenidən qurulması məsələlərini də diqqət mərkəzində saxlayırdı. Tikintisi 1984-cü ildən yarımçıq qalmış "Şəmkir" SES-in davamı olan Yenikənd su elektrik stansiyasının inşasının başa çatdırılması buna əyani misaldır. Sovet İttifaqı süqut edərkən buradakı tikinti işlərinin 60 faizi görülmüşdü. Lakin maliyyə vəsaitinin və düzgün idarəçiliyin olmaması səbəbindən müstəqillik dövründə - 1992-ci ildə SES-in tikintisi dayandırılmışdı. Ulu öndər Heydər Əliyev 1995-ci ilin dekabrında Böyük Biritaniya və Şimali İrlandiya Krallığına işgüzar səfəri zamanı sərmayə məsələsinin həllinə nail oldu. Belə ki, Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı stansiyanın tikintisinin başa çatdırılması üçün maliyyə dəstəyi verdi. Energetiklərimizin və inşaatçılarımızın səylə və məsuliyyətlə işləmələri nəticəsində 2000-ci ilin dekabr ayında 150 MVt gücündə olan Yenikənd SES istifadəyə verildi.

Elektroenergetikanın inkişafı sahəsində Heydər Əliyev ideyalarını uğurla davam etdirən, onun siyasi kursunun layiqli davamçısı ölkə Prezidenti İlham Əliyevin diqqət və qayğısı da elektroenergetika sahəsindən yan keçmədi.

Yaradılma tarixi ümummilli lider Heydər Əliyevin adı ilə bağlı olan müstəqil Azərbaycanın energetika sistemi, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən müxtəlif vaxtlarda təsdiq olunmuş dövlət proqramları çərçivəsində həyata keçirilən tədbirlər nəticəsində daha da inkişaf etdirilərək dünya standartlarına uyğun səviyyədə yenidən qurulmaqdadır.

Məqsədyönlü enerji siyasəti hər bir dövlətin milli təhlükəsizliyinin təmin edilməsində çox mühüm əhəmiyyətə malik olduğunu nəzərə alaraq, ümummilli lider Heydər Əliyev Azərbaycana rəhbərlik etdiyi bütün dövrlərdə respublikamızın energetika kompleksinin, o cümlədən elektrik enerjisi sisteminin inkişafına xüsusi diqqət yetirmiş, bu sahədə misilsiz quruculuq işləri həyata keçirilmişdir.

Energetika sahəsində müəyyənləşdirilmiş strateji kurs Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə uğurla davam etdirilir. Azərbaycanın bu gün Avropanın ən etibarlı enerji təminatçısı olmasının səbəbi Azərbaycan Prezidentinin gərgin əməyi, uzaqgörən və məqsədyönlü siyasəti və qəbul etdiyi qərarlar nəticəsində mümkün olmuşdur. Həyata keçirilən uğurlu sosial-iqtisadi islahatların nəticəsidir ki, bütün sahələrdə olduğu kimi, Azərbaycan elektroenergetikasının sürətli inkişafı təmin edilmiş, 25 ədəd yeni tikilən müasir tipli elektrik stansiyaları hesabına generasiya (istehsal) gücləri 2400 MVt artırılaraq, 6400 MVt-a çatdırılması sayəsində Azərbaycan nəinki daxili enerji tələbatını ödəməyə nail olmuş, eyni zamanda elektrik enerjisi idxal edən ölkədən ixrac edən ölkəyə çevrilmişdir.

Cənab Prezidentin elektroenergetika sahəsində müəyyən etdiyi uğurlu strategiyanın davamı olaraq yaradılmış "Azərişıq" ASC tərəfindən ölkənin fasiləsiz, keyfiyyətli və dayanıqlı elektrik enerjisi ilə təchiz edilməsi məqsədilə "Azərbaycan Respublikasının şəhər və rayonlarında paylayıcı elektrik şəbəkələrinin yenidənqurulması və inkişaf etdirilməsi üzrə 2016-2025-ci illər üzrə Tədbirlər Planı (Master Plan) hazırlanmış və Nazirlər Kabinetinin müvafiq sərəncamı ilə təsdiq olunmuşdur. Həmin Tədbirlər Planında regional elektrik şəbəkələrinin normal istismar vəziyyətinə çatdırılması üçün irihəcmli investisiya qoyuluşları tələb edən işlərin görülməsi nəzərdə tutulur ki, bu da dövlətin sifarişi ilə Almaniyanın FİCHTNER şirkəti tərəfindən 2012-ci ildə hazırlanmış "Enerji Sektoru üzrə Baş Plan"da da öz əksini tapmışdır.

Müxtəlif vaxtlarda qəbul edilmiş dövlət proqramlarının icrası və istehlakçıların etibarlı, fasiləsiz və keyfiyyətli elektrik enerjisi ilə təmin edilməsi üçün hökumətin dəstəyi ilə yerli və xarici investisiyalar cəlb edilməklə, habelə daxili imkanlar hesabına elektrik şəbəkələrində genişmiqyaslı yenidənqurma və tikinti işləri aparılır.

Həyata keçirilən tədbirlər nəticəsində regional elektrik şəbəkələrində ifrat yüklənmələr, daimi məcburi-planlaşdırılmış açılmalar, qəza açılmaları minimuma endirilmiş, şəbəkələrin güc qəbul etmə qabiliyyəti 2 dəfədən çox artırılmış, yeni güclərin şəbəkəyə qoşulması təmin edilərək istehlakçıların və böyük meqalayihələrin stabil elektrik enerjisi ilə təchizinə nail olunmuşdur.

Ümumilikdə ötən illər ərzində "Azərişıq"ASC tərəfindən paylayıcı elektrik şəbəkələrində 44 ədəd 110 kV-luq, 167 ədəd 35 kV-luq yarımstansiya tikilib və yenidən qurulmuş, 5120 ədəd transformator və komplekt transformator məntəqəsi inşa olunmuş, 692 350 ədəd elektrik dayağı quraşdırılmış, 53450 kilometr uzunluğunda hava və kabel xətti çəkilmiş, uçot sisteminin bərpası məqsədilə 1621871 ədəd müasir tipli elektron sayğaclar quraşdırılmışdır.

2015-ci ildə respublika üzrə elektrik şəbəkələrinin yük paylama qabiliyyəti 9 500 meqavolt amper olduğu halda, aparılmış tikinti və yenidənqurma tədbirləri sayəsində 2017-ci ilin sonuna bu göstərici 12 200 meqavolt amperə çatdırılmışdır.

Həyata keçirilmiş tədbirlər nəticəsində texniki itkilər Regional elektrik şəbəkələri üzrə 11,4 faizə, Bakı şəhəri üzrə 7,8 faizə endirilməklə ümumilikdə "Azərişıq" ASC üzrə 9,6 faiz təşkil etmişdir. Faydalı elektrik enerjisinə görə yığım Regional elektrik şəbəkələri üzrə 87 faizə, Bakı şəhəri üzrə 99,0 faizə yüksəldilməklə ümumilikdə "Azərişıq" ASC üzrə 93 faizə çatdırılmışdır. Alınan elektrik enerjisinə görə "Azərenerji" ASC-yə ödənişlər 100 faiz təmin olunmuş, vergi və digər büdcə ödənişləri artıqlaması ilə yerinə yetirilmişdir.

Göründüyü kimi, qoyulmuş investisiyalar nəticəsində uçotun bərpa olunması və itkilərin xeyli dərəcədə azaldılması hesabına cəmiyyətin gəlirləri əhəmiyyətli dərəcədə artmış və beləliklə, paylayıcı şəbəkələrin yenidənqurulmasına qoyulan investisiyalar qısa müddət ərzində özünü tam doğrultmuşdur.

Bakı şəhərinin elektrik şəbəkələrinin daim yüksək istismar vəziyyətində saxlanılması məqsədilə "Azərişıq" ASC tərəfindən irimiqyaslı yenidənqurma işləri aparılmaqla yeni güc mərkəzləri yaradılır, elektrik enerjisi itkilərinin azaldılması, enerji haqlarının vaxtında və tam şəkildə yığılması üçün mütəmadi olaraq təşkilati və texniki islahatlar aparılır.

Elektrik şəbəkələrində xroniki hal almış ifrat yüklənmələrin, sıçrayışların, döyüntülərin aradan qaldırılması məqsədilə 220 kV-luq 5 qovşaq yarımstansiyasının əlaqələndirilməsi üçün beynəlxalq standartlara uyğun 6 ədəd 110 kV-luq və 43 ədəd 35 kV-luq dairəvi elektrik təchizatı sxemi yaradılmış, mövcud hava xətləri kabel xətləri ilə əvəz olunmuşdur. Bunlara aşağıdakıları misal göstərmək olar:

- 220 kV-luq "Müşviq" - "Xırdalan" qovşaq yarımstansiyaları arasında olan "Badamdar"- "Bayıl"- "İçəri Şəhər" - "Liman"- 227 saylı - "Yeraltı 227" - "BMKZ" - 203 saylı yarımstansiyalar;
- 220 kV-luq "Xırdalan" - "Nizami" qovşaq yarımstansiyaları arasında olan 203 saylı - "BMKZ" - 204 saylı yarımstansiyalar;
- 220 kV-luq "Müşviq" - "Hövsan" qovşaq yarımstansiyaları arasında olan "Badamdar"- "Bayıl"- "İçəri Şəhər" - "Liman"- "Ağ Şəhər-1" - "Həzi Aslanov" - "Əhmədli" yarımstansiyalar.

Bundan başqa, 110, 35, 10, 6 və 0,4 kV-luq elektrik şəbəkələrinin infrastrukturu müasir texnologiyalar tətbiq edilməklə yenidən qurulmuş və bütün yarımstansiyalar uzaqdan idarə olunan intelektual SCADA sisteminə qoşulmuşdur.

Paytaxtın paylayıcı elektrik şəbəkələrinin normalara uyğun istismarının təşkili, qorunub saxlanılması, gözlənilən inkişafa uyğun artan elektrik güclərinin qarşılanması, habelə qəza hallarının operativ aradan qaldırılması məqsədilə 22 ədəd 110 kV-luq, 77 ədəd 35 kV-luq, 1974 ədəd 10-6 kV-luq TM və KTM inşa edilmiş, 28093 km müxtəlif gərginlikli hava və kabel xətləri çəkilmiş, 239532 ədəd dayaq quraşdırılmışdır.

Bakı şəhəri üzrə qəbul olunmuş aşağıdakı Dövlət Proqramlarının icrası ilə bağlı gücü 4300 MVt-dan artıq təşkil edən iri layihələrin enerji təminatı məqsədilə yeni 110 və 35 kV-luq yarımstansiyaların tikintisi, əlaqələndirici elektrik verilişi xətlərinin çəkilişi, 10-6 və 0,4 kV-luq paylayıcı elektrik şəbəkələrinin yenidən qurulması və gücləndirilməsi nəzərdə tutulur.

- Bakı Metropoliteninin yeni stansiyalarının tikintisi (520 MVt),
- "Ağ Şəhər" layihəsinin davamı (250 MVt),
- "Aypara Şəhərciyi" kompleksinin tikintisi (39 MVt),
- Port Baku Tower-2 layihəsinin icrası (20 MVt),
- Füzuli meydanı və ətraf ərazidə (Sovetski və s.) aparılan yenidənqurma işləri (60 MVt),
- Pilot layihələri üzrə köhnə binaların əvəzinə çoxmərtəbəli yeni yaşayış komplekslərinin inşası (2600 MVt),
- Bakı şəhəri üzrə sosial təyinatlı binaların tikintisi (750 MVt),
- "Xəyal adası" kompleksinin inşası (15 MVt),
- Pirallahı Yüksək Texologiyalar Parkının tikintisi (40 MVt).

"Ağ Şəhər" layihəsi üzrə işlərin 60 faizi yekunlaşıb, böyük və ən müasir paylayıcı elektrik şəbəkəsinin qurulması təmin edilmişdir. Hazırda qeyd olunan layihənin sonrakı mərhələsi üçün hazırlıq işləri davam etdirilir.

Füzuli meydanı ətrafı və "Sovetski" adlanan ərazidə, habelə şəhərin həmin hissəyə yaxın ərazilərində (o cümlədən "Kubinka" adlanan hissəsində) inşa ediləcək coxsaylı yaşayış binalarının, sosial və yol infrastrukturunun enerji tələbatının qarşılanması üçün 1 ədəd 110/35/10 kV-luq yarımstansiyanın tikintisi, 110/35/10 kV-luq "Yasamal-1" yarımstansiyası ilə yeni tikiləcək yarımstansiya arasında 110 kV-luq 2 dövrəli kabel xəttinin çəkilməsi nəzərdə tutulur.

Pirallahı adasında ən müasir və böyük yaşayış mərkəzinin, dövlət əhəmiyyətli və turizm obyektlərinin tikintisi, inşa ediləcək texnoparkların enerji təminatı, habelə 20 minə yaxın əhalinin enerji təchizatının yaxşılaşdırılması üçün müvafiq texniki sənədlər hazırlanır.

Təhlillər göstərir ki, Bakı şəhərinin və şəhərətrafı ərazilərin inkişaf sürəti və istehlakçıların elektrik enerjisinə olan tələbatının artım dinamikası, şəhərsalmanın böyük vüsət alması, sənaye zonalarının yaradılması enerjiyə olan tələbatı kəskin artıracağından işlərimizi bu istiqamətdə davam etdiririk.

"Azərbaycan Respublikasının regionlarının 2014-2018 ci illərdə Dövlət Proqramı"na uyğun olaraq, habelə qeyri-neft sektorunun, turizmin, kənd təsərrüfatının, xüsusən də pambıqçılığın, tütünçülüyün, taxılçılığın, çayçılığın, çəltikçiliyin, baramaçılığın və digər sahələrin inkişafı, aqroparkların, texnoparkların, sənaye məhəllələrinin yaradılması və sahibkarlığın inkişafı ilə bağlı qəbul edilmiş fərman və sərəncamların icrası məqsədilə "Azərişıq" ASC tərəfindən regionlarda irimiqyaslı tədbirlər həyata keçirilir.

Hazırda artan əkin sahələri 1231 ədəd stasionar tipli su nasosları ilə suvarılır ki, onların elektrik təchizatı 35, 10 və 6 kV-luq 10360 ədəd transformatorlar vasitəsilə təmin olunur. Ümumi qoyuluş gücü 1125 MVA təşkil edən transformatorların elektrik təchizatı müxtəlif mənbələrdən olmaqla uzunluğu 10 000 km-dən cox olan və əsasən əhali qrupuna aid istismar müddəti keçmiş 10,6 və 0,4 kV-luq elektrik verilişi xətləri ilə həyata keçirilir.

Su nasos stansiyalarının elektrik şəbəkələrinin əhali qrupuna aid xətlərdən ayrılması məqsədilə "Azərişıq" ASC tərəfindən 5 ədəd 110 kV-luq, 17 ədəd 35 kV-luq yarımstansiya tikilmiş, 110 km-dən artıq elektrik veriliş xətləri yenidən qurulmuş və təmir olunmuşdur. Ərtezian quyularına xidmət edən 400 ədəd transformator əsaslı təmir olunmuş, 60 ədəd yararsız transformator yenisi ilə əvəz edilmişdir.

İstismara verilən 450 ədəd subartezian quyularının tələb etdiyi 10,7 MVt gücün qarşılanması üçün elektrik şəbəkələrində əsaslı yenidənqurma və təmir işləri aparılmışdır.

Pambıqçılığın inkişafı ilə əlaqədar Sabirabad, Saatlı və Bərdə rayonlarında keçirilən zona müşavirələrində tədarük və emal müəssisələrinin fasiləsiz və etibarlı elektrik enerjisi təchizatının təmin edilməsi ilə bağlı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən verilmiş tapşırıqların icrası məqsədilə "Azərişıq" ASC tərəfindən təxirəsalınmaz tədbirlər həyata keçirilir. Qeyd olunan obyektlərin artan tələbatının 175 MVA olması nəzərə alınaraq, onların dayanıqlı və fasiləsiz enerji ilə təchiz etmək üçün elektrik şəbəkələrinin, yarımstansiyaların gücü artırılmış, elektrik verilişi xətləri əsaslı təmir olunmuşdur. Lakin bu sahədə görüləcək işlər hələ çox olduğundan, Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi və əlaqədar təşkilatlarla birgə təkliflər hazırlanır.

Aqroparkların elektrik təchizatı üçün ümumi gücü 111,5 MVt təşkil edən 10 aqroparkın şəbəkələrə qoşulması təmin olunmuş, Hacıqabul rayonunda gücü 2x50 MVA gücündə 110 kV-luq "Qarasu" yarımstansiyası tikilmiş və 25,3 km 110 kV-luq iki dövrəli elektrik verilişi xətti çəkilmiş, Şəmkir rayonunda 2x25 MVA gücündə 110 kV-luq "Şəmkir Aqro", Tovuz rayonunda 110 kV-luq "Tovuz Aqro", Samux rayonunda 2,5 MVA gücündə 35/10 kV-luq "Aqro Dairy" yarımstansiyası, Goranboy rayonunda 2x6,3 MVA gücündə 35/10 kV-luq "Goranboy Aqro" yarımstansiyaları inşa edilmiş, həmin yarımstansiyaların əlaqələndirilməsi üçün 65,4 km 35 kV-luq iki dövrəli hava xətləri çəkilmişdir.

Respublika ərazisində sahibkarlığın inkişafı və bununla əlaqədar obyektlərin keyfiyyətli və fasiləsiz elektrik təchizatı üçün tələb olunan 82,5 MVt gücün qarşılanması üçün "Azərişıq" ASC tərəfindən şəbəkələrin gücləndirilməsi və genişləndirilməsi məqsədilə 4 ədəd 110 kV-luq və 8 ədəd 35 kV-luq yarımstansiyalar yenidən qurulmuş və gücləndirilmişdir.

Dövlət proqramına uyğun tikintisi nəzərdə tutulmuş 8 texnopark və sənaye məhəllələrindən Masallı, Neftçala rayonlarında və Balaxanı qəsəbəsində 18 MVt gücündə 3 obyekt tikilərək istismara verilmişdir. 110/35/6 kV-luq 2x40 MVA gücündə "Neftçala" yarımstansiyası əhalinin və digər istehlakçıların keyfiyyətli enerji təchizatını təmin etməklə yanaşı, ərazidə yaradılan texnoparkın, Alətlər və Pivod suvarma sistemləri zavodlarının elektrik enerjisinə olan tələbatını tam qarşılayacaqdır. Həmin yarımstansiyanın tikintisi kənd təsərrüfatı üçün əlavə torpaq sahələrinin suvarılma sistemlərinin genişləndirilməsinə də təkan verəcəkdir.

Cəbhəyanı ərazilərdə yaşayan əhalinin və digər infrastrukturların elektrik enerji təchizatının yaxşılaşdırılması üçün Tərtər rayonunda 2x6,3 MVA gücündə 1 ədəd 35/10 kV-luq "Şıxarx", Cəbrayıl rayonu ərazisində 2x6,3 MVA gücündə 1 ədəd 35/10kV-luq "Cocuq Mərcanlı" və Qazax rayonu ərazisində 2x16 MVA gücündə 1 ədəd 110/35/10-6 kV-luq "Daş Salahlı" yarımstansiyaları tikilərək istismara verilmiş, əlaqələndirici xətlər inşa edilərək dairəvi enerji təchizatı sxemi yaradılmışdır. Hazırda Tərtər rayonunda 110 kv-luq "Tərtər" yarımstansiyasının tikintisi davam etdirilir.

Regionlarda yaşayan əhalinin, sosial, səhiyyə, turizm, kommersiya obyektlərinin, su təsərrüfatının, iaşə və digər infrastrukturların elektrik enerjisi təchizatının yaxşılaşdırılması məqsədi ilə tələb olunan əlavə 68,4 MVt gücün qarşılanması üçün Qax rayonunda müasir tipli 1 ədəd 110 kv-luq "Qax" yarımstansiyası, 6 ədəd 35 kV-luq yarımstansiyalar o cümlədən Gəncə şəhərində "Məhsəti", Mingəçevir şəhərlərində "Yeni Mingəçevir", Siyəzən rayonunda "Yeni Siyəzən", Quba rayonunda "Nohur Düzü", Xırdalan şəhərində "Yeni Xırdalan", İsmayıllı rayonunda "Yeni Basqal" yarımstansiyaları inşa edilərək istismara verilmişdir.

Gəncə şəhəri üzrə artan enerji tələbatının qarşılanması, əhalinin, xüsusən də şəhərin mərkəz hissəsində yerləşən dövlət əhəmiyyətli obyektlərin fasiləsiz və keyfiyyətli elektrik enerjisi ilə təmin olunması məqsədilə, uzun müddət istismarda olduğundan müasir texniki parametrlərə cavab verməyən, 40 mindən artıq abonentə xidmət edən 110/35/6 kV-luq "Mərkəz" yarımstansiyasının yenidənqurulmaqla gücünün artırılması, əlaqələndirici 110 kV-luq xəttin çəkilməsi, mövcud hava xətlərinin yeraltı kabel xətləri ilə əvəz olunması, istehlakçıların etibarlı enerji təchizatının təmin olunması üçün dairəvi təchizat sxeminin yaradılmasının zəruriliyi nəzərə alınaraq lazımi texniki, layihə-smeta sənədləri hazırlanmışdır.

"Azərbaycan Respublikasında alternativ və bərpa olunan enerji mənbələrindən istifadə sahəsində əlavə tədbirlər haqqında" 22 dekabr 2017-ci il tarixli sərəncamın icrası məqsədilə "Azərişıq" ASC-nin balansına verilmiş Xızı rayonunun Yeni Yaşma və Şurabad qəsəbələrində yerləşən Külək Elektrik Stansiyalarında təmir və bərpa işləri aparılır. Bu işlərin cari ilin avqust ayında başa çatdırılması nəzərdə tutulur.

Şəffaflığın və vətəndaş məmnunluğunun təmin edilməsi fəaliyyətinin əsas məqsədi olduğundan, "Azərişıq" ASC tərəfindən "Asan xidmət" mərkəzləri vasitəsilə abunəçilərə texniki şərtlərə dair müraciətlərin qəbulu, elektrik şəbəkəsinə qoşulması, borcun araşdırılması, borcun olmamasına dair arayışın verilməsi, elektrik enerjisi istehlakçısının dəyişdirilməsi daxil olmaqla 11 növ xidmət göstərilir. Bu sahədə operativliyin təmin olunması məqsədilə səhmdar cəmiyyətdə "Perspektiv İnkişaf və Asan xidmətlə iş" idarəsi yaradılmış və onun əsas vəzifəsi "Asan kommunal" və "Asan xidmət" mərkəzlərindən daxil olan müraciətlərin, xüsusən də sahibkarlıq subyektlərinin elektrik şəbəkəsinə qoşulması ilə bağlı işlərin maksimum qısa müddətdə icrasını təmin etməkdən ibarətdir. Eyni zamanda idarənin yaradılmasında əsas məqsəd Dünya Bankı və Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyası tərəfindən hər il dərc olunan və ölkələrin investisiya reytinqini müəyyən edən "Doing Business" hesabatlarında Azərbaycan Respublikasının "Elektrik təchizatı şəbəkələrinə qoşulma" indikatoru üzrə reytinqinin yüksəldilməsinə nail olmaqdır. Məhz görülmüş tədbirlərin nəticəsidir ki, hazırda sahibkarlıq subyektlərinin elektrik şəbəkələrinə qoşulmasına dair müraciətləri qısaldılmış müddətlərdə və sadələşdirilmiş prosedurlarla təmin olunur. Əməkdaşların normal iş şəraitinin təmin edilməsi və onların sosial vəziyyətinin yaxşılaşdırılması "Azərişıq" ASC-nin fəaliyyətinin əsas vəzifələrindən biridir. Keçən dövr ərzində əməkdaşların iş şəraitinin yaxşılaşdırılması məqsədilə ən müasir texniki avadanlıqlarla təchiz olunmuş 29 ofis binası inşa edilmişdir.

Qeyd olunan işlər möhtərəm Prezidentin "Azərişıq" ASC-yə göstərdiyi ardıcıl dəstək nəticəsində mümkün olmuşdur. Təkcə 2017-ci ildə və cari ilin 1-ci rübündə 8 yarımstansiyanın, 2 Avtomatik İdarəetmə və Nəzarət Mərkəzlərinin açılışlarında cənab Prezidentin şəxsən iştirakı elektroenergetika sahəsinə xüsusi diqqət və qayğısının göstəricisi olmaqla yanaşı, məsuliyyətimizi daha da artırmışdır.

Baba RZAYEV,
"Azərişıq" ASC-nin sədri